

CIJENA lista: U pretplati za štitavu god. K. 36—, za polugodište K. 18—, tromjesečno K. 9—, mjesečno K. 3.60, u malo-prodaji 12 f. pojedini broj. UGLASI primaju se u upravi lista trg. Cusloza 1.

HRVATSKI LIST

Izlazi svaki dan u 5 sati ujutro.

HRVATSKI LIST izlazi u nakladnoj tiskari JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg. Cusloza 1. Uredništvo: Sisanska ulica br. 24. — Odgovorni urednik JOSIP HAIN u Puli. — Ruko-pisi se ne vraćaju.

Godina III.

U Puli, subota 15. prosinca 1917.

Broj 876.

AUSTRO-UGARSKI RATNI IZVJESTAJ.

: Beč, 14. (D. u.) Službeno se javlja:

Istočno bojište:

Mir oružja. Pregovaranja o primirju traju dalje.

Talijansko bojište:

Medju Piave i Brentom opeta je oživjela bojna djelatnost.

Poglavica generalnog stožera.

NJEMAČKI RATNI IZVJESTAJ.

: Berlin, 14. prosinca. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana javlja:

Zapadno bojište.

Bojna skupina prijestolonasljednika Rupprechta: U Flandriji je samo u malo odsječka bila topnička vatra živahna. Istočno od Bullecourta pokušali su Englezi, da opet osvoje izgubljene jarke. Uz krvave su gubitke bili suzbijeni. Ovdje kod vlastitog nekog sunka južno od Pronville ostalo je zarobljenika u našim rukama. Južno smo od St. Quentin zadali neprijatelju žestokom navalom minama znatnu štetu.

Bojna skupina njem. prijestolonasljednika: Njemački je jedan izvidnički sunak unio sjevero-istočno od Craonne zarobljenika.

Bojna skupina nadvojvode Albrechta: Sjeverno od St. Michele, sjeverno i istočno od Nancyja, kao i na glavici Hartmannsweller pojačana topnička djelatnost Francuza.

Istočno bojište

Mirovni pregovori traju dalje.

Macedonsko bojište:

Ništa nova.

Talijansko bojište.

Na pojedinim je mjestima izmedju Brente i Piave došlo, u savezu sa manjim pothvatima, do žestokih topničkih bojeva.

Prvi majstor glavnog sijela Ludendorff.

* **Demonstracije u Varšavi.** Prošle su nedjelje priredili varšavski djaci iskaze za Pilsudskog i internirane legionarce. Skupile su se veće skupine ljudi. Kod pokušaja, da uz pjevanje hušakajućih pjesama dospiju u unutrašnjost grada, došlo je do sukoba sa redarstvom i pozvanim vojništvom. Više je osoba, medju njima jedan njemački redarstvenik, bilo lako ranjeno. Medju uapšenima su tri djaka, devet učenika i jedna učenica viših privatnih udevnih zavoda. Iskaze je priredila i vodila poljačka mladož, osobito Pilsudskom odana slobodna poljačka vojnička organizacija.

* **Govor Carsonov.** Kako javlja Reuter iz Londona sa dne 13. prosinca, držao je Carson prošle srijede u kraljevskom kolonijalnom zavodu govor o svjetskoj trgovini, u kojemu je kazao, e je pitanje o engleskoj trgovini tako usko skopčano sa ratom, da se jedno od drugoga jedva može odijeliti. Mi ne ćemo da izgubimo rat, imajući obzira naprama Njemačkoj obzirom na našu buduću trgovačku politiku. Mi ne ćemo nikakvog mirnog pronicanja sa njemačke strane. Mi ne ćemo Njemačkoj nikad više dozvoliti, da si pod izlikom i krinkom mirne djelatnosti stvara ratne pričuve. Nakon rata će biti nestašica sirovine i Nijemci znadu točno, da se njihova trgovina ne može više uspostaviti, ako im ne pomogne Engleska i njezini saveznici. Carson je zaključio: Ja ne propovijedam bojkota nakon rata, no izričito izjavljam, e moramo Njemačkoj na svaki način razjasniti, što dulje rat potraje, to manje imade izgleda, da će dobiti štogod od sirovina. Prije rata su mogle sirovine u njemačko carstvo, poslije rata ali bez naše privole ne će biti to više slučaj.

* **Štajerskoj prijete nestašica brašna i kruha.** „Grazer Tagblatt“ prima sa zvanične strane, da je uslijed izostajanja dovoza pšenice i kukuruza iz Ugarske došla opskrba zemlje u takvu situaciju, da će se u najbliže doba samo teško dati izbjeći poteškoćama u opskrbi brašnom i kruhom.

* **Kada će se sklopiti mir?** „Naredni Listy“ donose iz Amstrdama: „Giornale d' Italia“, organ Sonninov saopćuje, da će mir biti sklopljen iza nove godine 1918. (Daljnji je dio te brzojavke bio zaplijenjen od austrijske cenzure.)

Gradjanski rat u Rusiji.

Vlada boljševika. — Pobune proti Leninu i Trockome. — Ukrajina za Kaledina. — Položaj maksimalista. — Uvjeti primirja. — Ustavotvorna skupština. — Kaledin i maksimaliste. — Bezuspješni pregovori. — „Svečanost sloge“. — Rasprave o primirju. — U Finskoj. — Kadeti se bune. — Zdvojni proglaš boljševika.

Stockholm, mjeseca prosinca. Prema vijestima je iz Petrograda boljševička vlada potpuno na čistu o tom, da bez sudjelovanja inteligencije nipošto nije trajno u stanju, da podržava svoju sadašnju vlast, no ipak su posljednjih dana imali uspjeha različiti koraci proti uskrati rada državnih činovnika, kao što i pokušaji, da obrazovane elemente, osobito lijevo krilo socijalnih revolucionaraca i internacionalce predobije za sebe. List Maksima Gorkoga „Novaja Žizn“ zagovara sad, pošto će i izbor u sobranje bez ikakve sumnje pokazati pretežnost boljševika, nastav radikalno-socijalističke konfelicijone vlade pod vodstvom Leninovim. Pučki povjerenik Lunarski, koji svake nedjelje u pučkim skupštinama izvješćuje o djelovanju nove vlade, izjavio je obzirom na spočitavanja gradjanskog novinstva, koje označuje primirje veoma smionim činom: „Ako se primirje nije odmah moglo ipostiti na svim frontama, to ne leži radi toga krivnja na maksimalistima. Mi smo učinili svoje, mi smo pripravili saveznike, te ćemo u slučaju potrebe sklopiti i sami mir. Volimo da kod toga pretrpimo gubitaka, negoli da nastavkom rata idemo u susret sigurnoj propasti“. Lunarski je objavio, da će biti sve palache velikih knezova proglašene državnim vlasništvom. U tečaju da je već temeljita demokratizacija svih oblasti i organizacija.

Bazel, 12. Kako Havasova brzojavka javlja iz Pariza, buknule su prema vijestima iz Rusije na raznim točkama ruske države pobune proti Leninu i Trockomu. Posljednji manifest maksimalista da je za njihovu odgovornost veoma značajna izjava proti gradjanskom ratu.

Bazel, 12. Prema Havasovoj vijesti iz Petrograda očećala je Ukrajina svoju pomoć kozačkom generalu Kaledinu. Maksimaliste šute o uspjehu proti Kaledinu poduzetih operacija. — Prema zakasniloj se jednoj Havasovoj vijesti iz Petrograda javlja iz maksimalističkog izvora, da je povjerenik za narodnosno pitanje Dinga šull Hatin (?) izjavio socijalističkim zastupnicima iz Ukrajine da vlada radnika i vojnika potpuno priznaje pravo Ukrajine, da ustanovi odnošaje prema Rusiji prema shvaćanju radničkog razreda. Vijeće je povjerenika pozvalo ukrajinsko radništvo, da posvuda imenuje izaslanike za seljačka i radnička vijeća, pošto su te uredbe oni organi, koji trčaju buržoaziji vlast iz ruku.

Lugano, 12. „Corriere della Sera“ javlja iz Petrograda: Maksimalistička vlada postaje sve osamljenijom, te je veoma zabrinuta radi svog teškog položaja. Prosvjedi i pokreti proti njoj ne prestaju. I medju petrogradskim se radništvom širi nezadovoljstvo. Radnici su Putilovljeve tvornice poubijali više Leninovih agitatora. U vojarnama se množe govori proti židovskim vodjama, koj isjede u maksimalističkoj vladi. Obdržavaju se mnoge skupštine, u kojima se maksimaliste pozivaju, da se oslobode Leninove vlade. Uza sve to kao da ne će neposredno doći do promjene vlade, pošto je južno-ruski protumaksimalistički pokret odviše udaljen od Petrograda, a da bi se ondje mogao osjetiti. Glavno sredstvo, koje podržava Lenina i Trockoga, jesu mirovna obećanja, koja su ovi zadali bili vojnicima. Prema se Lenin nije mogao složiti sa Nijemcima, pokušat će po svoj prilici sva sredstva, da sklopi mir.

Stockholm, 12. Prema vijesti iz Haparande navadja se kao uvjet za privremeno primirje od 7. do 17. prosinca u brzojvkama iz Petrograda, prvo: neprijateljstva smiju opet započeti tek nakon trodnevnog otkaza; drugo: zabranjeni su transporti četa od više nego jedne divizije.

Rotterdam, 13. „Times“ javlja iz Petrograda da se ustavotvorna skupština jučer nije mogla sastati, pošto još uvijek nijesu svi izaslanici stigli u ruski glavni grad, no uza sve je to narod slavio taj dan kao blagdan. Sve su zgrade bile

okićene zastavama, a na Nevskom je prospektu došlo do velikih iskaza, no ovi su prošli bez upaditca.

Rotterdam, 13. „Times“ javlja iz Petrograda da će po svoji prilici sv. asredstva, da sklopi mir, teškog položaja. Prosvjedi i pokreti proti njoj prema Rusiji prema shvaćanju radničkog razreda. začkom general Kaledinu. Maksimaliste šute o

Petrograd, 13. (D. u.) Reuter. Prema nekoj bežičnoj brzojavci iz Rostova, Kaledin je upkolio grad. Kod Nahičevana je u toku boj. Maksimalistična su odjeljenja bila poduprta topovima crnomorskog brodovlja. Kod Belgoroda traje dalje žestoka bitka. Obje su stranke imale velikih gubitaka.

Petrograd, 10. (Havas.) Maksimaliste u Moskvi poslat će pet zastupnika u ustavotvornu skupštinu, osim ovih već izabranih je i jedan kadet te četiri socijalista.

Bern, 12. Pariški listovi priopćuju ovu očevidno inspiriranu vijest: Dosadašnji pregovori izmedju maksimalista i Nijemaca nijesu imali nikakvog znatnijeg rezultata. Maksimaliste namjeravaju, da u dan trenutak prekinu rasprave sa Njemačkom i predlože općeniti mirovni program uz poziv na alijre, da se tomu programu priključe. Na ustručavanje alijraca izjavili bi se maksimaliste slobodnima i ovlaštenima, da pregovaraju o posebnom miru i takav mir sklope.

Stockholm, 12. Onomadne se je u Petrogradu uz sveopće sudjelovanje pučanstva obdržavala povodom ujedinjenja svih socijalističkih stranaka takozvana „svečanost sloge“. Tu je svečanost priredilo vijeće pučkih povjerenika, sovjet i druge socijalističke organizacije. Kako javlja „Utro Rossij“, da kani vijeće pučkih povjerenika u Petrogradu i Moskvi socijalizovati predbežno posjed zgrada, to jest, proglašiti zgrade vlasništvom pučanstva.

Berlin, 13. Rusko je izaslanstvo dne 12. o. mj. stiglo u svrhu nastavka rasprava o primirju prema dogovoru u Brest-Litovsk. Naredna će se plenarna sjednica obdržavati danas.

Amsterdam, 14. (D. u.) „Nieuwe Rotterdamsche Courant“ javlja iz Londona: List „Daily News“ saznaje iz Petrograda od srijede, da je kod otvorenja ustavotvorne skupštine sudjelovalo po prilici četrdeset osoba. Izabrano bje povjerenstvo, koje imade sastaviti proglaš na narod, u kojemu se veli, da je sjednica otvorena, i prosvjeduje proti uapšivanju.

Stockholm, 13. (Zastupnik c. kr. brzojavnog i dopisnog ureda.) U Finskoj se poduzimaju pripreve za odlazak ruskog vojništva u Rusiju. Odrješito se nastavlja provadjanjem neovisnosti Finske od Rusije.

Petrograd, 18. (D. u.) Kadeti su priredili jučer pred Taurijskom palačom iskaze, kod kojih je sudjelovalo nekoliko tisuća osoba. Nekih trideset je osoba provalilo u palaču i proglasilo se ustavotvornom skupštinom. Petrogradska brzojavna agentura veli, da se ovaj događaj imade smatrati neozbiljnim i smiješnim.

Petrograd, 12. (D. u.) Petrogradska brzojavna agentura javlja: Proglaš izdan po vijeću pučkih povjerenika, veli: Po kadetskoj stranici vodjene buržoazija pripravlja u trenutku saštanaka ustavotvorne skupštine sve sile u svrhu proturevolucionarnog udara. Kornilov i Kaledin razvili su u Uralu odnosno u Donskom području zastavu gradjanskog rata. Bogadjev, desna ruka Kaledinova, izjavio je otvoreno, da je ustanak bio upriličen na izravan poziv kadetske stranke. Kod Bolgoroda je došlo do prvih sukoba izmedju revolucionarnih četa i odjela gradjanskih urotnika. Tako je došlo do gradjanskog rata izravno poticajem i pod vodstvom kadetske stranke. Ovaj pothvat ugrožava mirovno pitanje i sve tečevine revolucije. Buržoazija nije mogla čekati na skupni saziv ustavotvorne skupštine. Sačica

ljudi, koji su se izdavali za zastupnike, provallla je jučer, praćena bijelom gardom, junkerima, činovnicima i nekoliko buržoaza, na vrata Taurijske palače. Nastojanja su kadetske stranke išla za tim, da podaju proturevolucionarnom pokretu Kaledina i Kornilova lice zakonitosti. Sve su narodne tečevine, uključivo skorašnjeg mira, stavljene na kocku. Središnji odbor kadeta šalje neprestano pojačanja Kaledinu i Kornilovu. Najmanja slabost naroda može imati za posljedicu pad sovjeta i mirovnog pitanja. Vijeće pučkih povjerenika proglašuje kadetsku stranku organizacijom proturevolucionarne pobune i puku neprijateljskom strankom, te se obvezuje, da u borbi protiv kadetskoj stranci i proti po njoj pomaganim četama Kaledinovim ne će položiti oružja. Politički će vodje građanskog rata biti uapšeni, a pobuna buržoazije biti pošto potu udušena. Vijeće pučkih povjerenika računa u toj borbi čvrsto na potporu svih revolucionarnih radnika, vojnika, seljaka, kozaka i pristojnih građana. Proglas završuje riječima: Živjela revolucija, živjeli sovjeti, živio mir!

Govor Bonar Lawa.

London, 13. (D. u.) Kancelar ržnice Bonar Law izvodio je kod utemeljivanja kreditne osnove u donjoj kući pogledom na Rusiju, da se on ne nada, da će kuća precijenjivati važnost tamošnjih događaja. Nema povoda, da se predumijeva, da će napinjanja, koja sada ruski narod poduzima, kako bi osvojao slobodnu vladu, svršiti nečim drugim, nego ostvarenjem priznate, odgovorne vlade za ovu državu. Takva će čvrsta ruska vlada znati, da je razvitak ruskog blagostanja bez financijske pomoći nemoguć. Predviđet je all toga, da ova vlada priznaje prije učinjene dugove. Stoga će novac, o kome se radi, moći prije ili kasnije biti povraćen. Odgovarajući na razne govore o kreditnoj osnovi, izvodio je govornik sljedeće: Naš poliod u Mezopotamiji i u Palestini nema za cilj osvajanja. Mi smo naš položaj u Egiptu morali braniti iz čisto vojničkih uzroka. Mnogo se govori o tome, da Nijemci spremaju navalu na Solun. Mi smo nato spremni. — Pogledom na događaje kod Cambraia rekao je govornik, da je u početku bio mnijenja, da se kod ove akcije radi o običnom poduzeću, koje neće dovesti do bilo kojeg odlučnog rezultata. Bit će poduzeta temeljita istraga. Takvi su nesretni slučajevi neizbježivi. Kreditna je osnova bila nato prihvaćena.

* Naš car kod Czornina. Jučer je popodne car posjetio ministra za izvanjske poslove grofa Czornina, i proboravio kod njega podrugi sat.

* Rat sa podmornicama. Kako Havas javlja iz Lizabona, opstrjeljivala je njemačka jedna podmornica Funchal. Ispaljeno je oko četrdeset granata. Nekoliko se kuća srušilo. Bilo je mrtvih i ranjenih. Patruljski su čamci stali progoniti podmornicu, koja je utekla.

* Iz Engleske. Na upit je u donjoj kući izjavio lord Cecil: Niti sad niti ikad prije nije postajala nikakova namjera, da se bilo na koji način uzradi na uštrb neovisnosti i nepovrjedivosti Poljske i njezinih posjeda. — „Nieuwe Rotterdamsche Courant“ javlja iz Londona: Parlamentarno je povjerenstvo kongresa majdanskih radnika i narodno vodstvo radničke stranke stvorilo dne 13. o. m. zaključak, u kojemu traži, da se engleska vlada što brže je moguće posvjajno i službeno izjavi o ratnim ciljevima alijiraca, koji nastavljaju rat.

* Afera Caillaux. U komori bi pročitani list pariškog vojničkog guvernera, u kojem traži ukinuće parlamentarne imunitete Caillauxa. Prama tome je Caillaux stajao u uskoj svezi sa Bolom i Almeridom, da je u Rimu općio sa Cavallinijem i drugim sumnjivim ličnostima. On se nije žacao ni u prisutnosti uglednih ličnosti da tjera zločinačku propagandu. Poslije Brianda, da će doći Clemenceau na kormilo, koji će poostriřiti ratovanje, a poslije Clemenceau on, Caillaux, koji će sklopiti mir. Italija neka se dakle sprema da sklopi sa Njemačkom separatan mir. Svijet će se čuditi prednostima, koje će Njemačka priznati Francuskoj i Italiji. Ratne će troškove nositi Rusija i Balkan. Srbije mora nestati, što je tražila to je dobila. I Rumunjske mora nestati i to je nesreća, ali ipak je bolja. Čim će mir biti potpisan, sklopit će Francuska savez sa Njemačkom, Italijom i Španijom proti Rusiji i Engleskoj, koje su prave neprijateljice onih zemalja.

* Češko-slovačka brigada ne će da miruje. „Nar. Listy“ saopćuju vijest iz Lavova od 10. prosinca, da je prema vijestima s ruske granice

izdalo rusko vrhovno zapovjedništvo sjeverne fronte stroge naredbe, kako bi se onemogućilo češko-slovačkoj brigadi da prurušuje dogovorenu mirovnu stanku.

* U talijanskoj zastupničkoj kući je ministar predsjednik Orlando u dužem govoru izjavio, da se je vojnički položaj znatno poboljšao, otkako je uspješno držati liniju na rijeci Piave, i otkako su onamo došle francuske i engleske čete. Naviještenjem rata Austro-Ugarskoj postala je Amerika dragocjenim sudionikom u borbi protiv zajedničkog neprijatelja. Središnje vlasti kažu, da hoće mir, ali ne će da izjave pod kojim uvjetima, e bi na taj način posijali sjeme sumnje medju alijirancima i izazvali slabo raspoloženje medju njihovim narodima. Ostali svijet želi mir, koji će čovječanstvo za uvijek osloboditi od nasilja i grozota te svim narodima, malenim i velikim, zasigurati nazorne i zakonite uvjete njihovog kulturnog i gospodarskog razvitka, Italija se ponovno odlučila, da se bori za pravednu stvar te je osvjedočena, da će pobijediti sloboda i pravednost.

* Njemački mirovni predlog. Wolffov ured javlja iz Berlina: „Tägliche Rundschau“ pripočuje iz Haaga: Reuter javlja iz Londona: U donjoj je kući upitao jedan od zastupnika, da li je engleska vlada primila od središnjih vlasti kakav mirovni predlog, i može li se vlada o tom izjaviti. Balfour je odgovorio: Pošto su pučki povjerenici u Petrogradu pronašli bili za shodno, da objave povjerljiv izvještaj ruskoga poslovođe u Londonu, ne stoji ništa na putu, da se prizna, e je vlada Njegovog britskog Velikanstva u rujnu 1917. posredovanjem nekog neutralnog diplomata primila obavijest, da bi njemačkoj vladi bilo ugodno, kad bi pružila engleskoj vladi saopćenje glede mira. Engleska je vlada na to odgovorila, e je pripravna, da primi svako saopćenje, koje joj njemačka vlada želi uručiti, i da je pripravna vijećati o tom sa saveznicima. Engleska je vlada obavijestila vlade Francuske, Italije, Japana, Rusije i Udruženih država o njemačkom predlogu i o svom odgovoru. Na ovo nije Engleska primila nikakova odgovora, te ni danas nije primila u toj stvari još nikakovog službenog saopćenja. — Wolffov ured primjećuje na to: Početkom rujna 1917. primila je njemačka vlada posredovanjem neke neutralne vlasti diplomatski upit o njemačkim ratnim ciljevima. Iz načlna upita moglo se svom sigurnošću pretpostaviti, da je taj upit stavljen u sporazumku sa engleskom vladom i njezinim saveznicima. Njemačka je vlada bila načelno pripravna na odgovor. Proti odgovoru posredovanjem neutralne koje vlasti govorilo je to, da bi jednostrana obzana njem. stanovništva mogla njemačku politiku jednostrano vezati, te se je stoga činilo zgodnijim, odgovoriti po pouzdanoj ličnosti. No daljnji se tečajem događaja njemačka vlada uvjerila, da se sa strane protivnika ne poduzima ništa, kako bi se omogućilo ovakav neposredni odgovor. O spremnosti engleske vlade, da prihvaća svako saopćenje njemačke vlade, saznala je njemačka vlada tek iza ovoga saopćenja Balfourova. Daljnjih koraka u toj stvari njemačka vlada nije poduzela.

* 17. prosinca pregovaranje o miru. I ako se čini to malo preuranjeno, „Prager Tagblatt“ ipak saopćuje iz Pešte: Prekinuće rada delegacija, koje se je imalo nastaviti dne 17. prosinca, odgadja se od tog dana na neodredjeno vrijeme za to, jer istog dana započinja pregovaranje o miru. U političkim se krugovima gleda na izvanjsku situaciju s velikim povjerenjem, gdje drže, da ne će doći samo do separatnog mira s Rusijom i Rumunjskom, nego se nadaju i drugim radosnim iznenadjenjima.

Političke vijesti.

Kako izvješćuje dopisni ured.

Dr. Korošec se je pritužio proti postupanju sa jugoslavenskim vojnicima i ministar je rata na to odgovorio. Ali dok nam dopisni ured ne donosi baš ništa o Korošćevom upitu, javlja nam opširno odgovor ratnog ministra. To je tendenciozno i pristransko izvješćivanje, koje ipak ne može ništa da mijenja na činjenici (već ju potvrdjuje), da su puno bliže istini neobjavljeni izvodi Korošćevi, negoli odgovor ministra rata. Ma da dopisni ured taj, mi ipak znademo svi, što je gospodin Korošec kazao, pošto poznajemo svu istinu od vlastitog iskustva, a o tom našem iskustvu neće nam nijedan ministar rata moći dokazati neispravnost. Zaklela se zemlja raj, da se sve tajne doznaju — a nasuprot tome je svaka protuzjava Stöger-Steinerova besmislena.

Govor načelnika Jugoslavenskog kluba u delegacijama.

U vojnom odsjeku austrijske delegacije, držao je dne 12. t. m. delegat dr. Korošec govor, koji je, prema „Slov. Narodu“, učinio na nazočne najdublji utisak. Raspravljajući o vojničkoj interpelaciji u ugarskom državnom saboru, rekao je dr. Korošec, da Madžari kušaju da od sebe odvale čim više vojnih bremena. Madžari nemaju prava zahtijevati, da se pošalje kući što više vojnika madžarske narodnosti. Baš protivno; oni su moralno obvezani, da preuzmu veće terete od nas, jer su Madžari po svojoj većini još uvijek u taboru ratnih hušaka, a jedan od glavnih prouzročitelja svjetskog rata nalazi se još uvijek u Ugarskoj. Zove se grof Tisza. Madžarski upliv u vojsci sve više raste. Madžari tvrde, da su se madžarski vojnici u ratu sjajno ponijeli. Naši vojnici i časnici pripovijedaju drukčije. Upravo je čudnovato, da se madžarske čete pokazuju baš onda nevrjednima hvale, kada ih vrhovno vodstvo na pritisak vlade još posebice hvati. Tako bijaše u 10. srpnjskoj bitki kod Kostanjevice i nedavno kod Piave. Madžari se često hvale s hrabrošću hrvatskih domobranaca, koje jednostavno ubrajaju medju svoje konvede. Na najvišem je mjestu poznato, da imadu baš hrvatske čete, kraj alpskih slovenskih i njemačkih pukovnija, najveće zasluge za uspjehe austrijske vojske. Dokazat ćemo još, kako su madžarski vojnici pili enili i robili austrijske građane. Samo je vojno vodstvo moralo u Galiciji da brani poljskog i ukrajinskog seljaka pred madžarskim osloboditeljima. Slično su Madžari postupali i na našem jugu. Nebrojeno su pritužbe proti grozotama madžarske soldateske posilje zadnje ofenzive. Za slovensko pučanstvo i za slovenskog vojnika nije armadno vodstvo nikada imalo riječi hvale. Kada se je radilo o slovenskim i hrvatskim pukovnijama, navadjali su samo broj pukovnije ili su pak govorili o alpskim četama. A ipak je slovenski narod, kao najzadnji narod monarhije, dao armadi najveći broj dobrih vojnika, a u zaledju je slovensko pučanstvo najpoštenije podupiralo čete. Ratno ministarstvo i generalni stožer stoje sve više pod madžarskim uplivom. Unikum je, da u ministarstvom komitaciji sjede nasljednici pokojnog ureda za nadziranje u ratu, 2 madžarska časnika. Sve aretacije i internacije slovenskih ljudi, sve ugjetavari je slovenskog yovinstva valja pripisati madžarskom uplivu u tom uredu. Zlasno je, da ekaponenti madžarske oligarhije smiju u Austriji izvršivati oblastna prava. — Zlasno poglavje tvore strašna prognanjaja, kojima su za vrijeme rata bili Jugoslaveni ipostavljeni sa strane vojništva. Priznanje, da nijesu krivi samo vojnici, već i političko oblastni. Vojnici su mislili, da je austrijsko identično sa njemštvoem te su amirali, da je svaki, koji nije prijatelj Njemaca, neprijatelj Austrije. Iz svog se je nazora razvilo strašno i grozno prognanjaje čitavog jugoslavenskog naroda. Govornik navadja čitav niz slučajeva, kako je vojništvo na temelju demuncijacija aretiralo neuduzne osobe, mnogo je njih neuduzno osuđenih, mnogo bez rasude postrjeljanih i viješanih. U Bosni su sastavljali posebne čete, da uništavaju slovensko pučanstvo, naročito bosanske Srbe. Deset hiljada neuduznih ljudi plaćalo je ovaj sistem svojom krvi. U trebinskom su kotaru odmah izakako je bukula vojska pozatvarali sve ugledne Srbe, grozili im vješalima, a da se nije protiv njih nikada vršila istraga. Osobito je okrutno postupao general Braun, koji je još danas u aktivnoj službi. U Hrvatskoj je vojništvo poubijalo mnogo ljudi bez ikakve istrage. Neku su ženu ubili u porodnoj postelji, zajedno sa djetetom od tri dana. Neku su staricu od 73 godina objesili kao uhodarku. Poslije srpskog uzmaca ubili su bez svake istrage 24 osobe, dok su 700 njih internirali. U drugom su nekom selu postrjeljali 18 uglednih muževa, medju njima i svećenika, koji uopće nije bio kod kuće, kada su Srbi bili u selu. Prognanjaja nijesu do danas posve prestala. O svemu, što se je dogodilo u Štajerskoj, Koruškoj, Kranjskoj, u Primorju, u Dalmaciji, u Hrvatskoj te u Bosni i Hercegovini, nije se do danas vršila nikakva istraga. Jugoslaveni nijesu dobili nikakvog zadovoljstva, ubojice pako, od najnižeg vojnika do generala, hoće ponosno pč svijetu. Nitko se ne obazire na duševne muke Jugoslavena, nitko ne kuša da im povratu pretrpljenu materijalnu štetnu. Svuda imadu za njih gluhe uši te im obećavaju nove podvale i nova prognanjaja. Jugoslaveni nijesu u toj državi našli nikakve pravne zaštite. Duboko žalimo brojne žrtve, ali iz krvi, koja je tekla tamo dole u našoj jugoslavenskoj zemlji, iz ugnjetavanja i progona, rodila se je velika želja za slobodom, za samostalnošću, za samoodredjivanjem. U ovoj je atmosferi nastala jugoslavenska deklaracija, i nitko ne će više iz srca našeg jugoslavenskog naroda istrgnuti ideala slobode, samostalnosti i neovisnosti. Slijep je onaj, ili pak laže, koji veli: Ove vas je lozinke naučila antanta. Ne! Ove su ideje drijemale u našem narodu od 1848. god. dalje, ugnjetavanja i prognanjaja probudile ih k novom životu. Ako se netko mora da udara u prsa, tad je to samo vojništvo, koje si mora reći, da je samozadvalo nezadovoljstvo sa državom i sve težnje za slobodom i neovisnošću. Otkako su Jugoslaveni u delegacijama, uvijek su glasovali za potrebe armade. Ovoga je puta položaj drukčiji. Vojna je uprava kriva, da Jugoslaveni ne mogu glasovati za ratni proračun. — „Slovenski Narod“ javlja, da su poslije ovoga govora došli dr. Korošcu razni njemački delegati, koji da su izjavili: Ako je sve to istina, onda Jugoslaveni razumijemo...

Nota Trockoga diplomatskim zastupnicima antante.

„Internationale Korrespondenz“ javlja prema brzojavnoj vijesti petrogradske brzojavne agencije, da se Trocki obratio na diplomatske zastupnike Engleske, Francuske, Amerike, Italije, Kine, Japana, Rumunjske, Belgije i Srbije ovim službenim pozivom: „Mirovni su pregovori izmedju izaslanika Rusije i izaslanika Njemačke, Austro-Ugarske, Turske i Bugarske na inicijativu naših izaslanika obustavljeni na mjesec dana, kako bi se time pružila prilika, da se uzmognu narodi i vlade alijiraca uputiti u činjenicu, da se obdržavaju rasprave. Ruski su izaslanici

predložili jeste, da kratski gresu ra se stavlj čete na isprazne neprijate odgovor samo ta prijateljsk nomoći nijesu b Neprijat dvades izjavili, glede p su se r vali, da stavili s tako i p menski od 8. st od 12. p se pruž svoje na da očit u narodi k

Trš

mena su vidno m veliki o mirno s i dok je razdijelje daleko Italiji na prema iz ne same protiva članak, u talijans „Columb po njho svaki na latinskog glašivalo uzrok u poseban gore ne koji s bi u d vima J janim a koji s bez o b ho će drzov i imp vlašću koja s slaver samo kra kada r šim, ju tako j ne ka ž la ž, da p o b i j a školstva i debele k mačke „U jetlo s tak čisto r Nije m a sam o, t talniji zemljištem vještaj da A nije li t heit“, ako je slavens slavenskoj niti s najv nadješ nit s ikakvim kovom jas žajem i d krajevima, da im se t

Sjetite

predložili, neka se diplomatski zastupnici obavijeste, da naumljeno primirje imade za cilj demokratski mir, kakav je došao do izražaja na kongresu radničkih i seljačkih vijeća. Kod primirja se stavlja kao uvjet, da se ne šalju nikakove čete na druge fronte, i da se otoci u Moonsundu isprazne. Na pitanje glede ratnih ciljeva, nijesu neprijateljski izaslanici podali nikakova određena odgovora. Oni su izjavili, e je njihova zadaća samo ta, da urede vojničku stranu primirja. Neprijateljski su izaslanici izjavili, da nemaju punomoći za raspravljanje o tim pitanjima, jer nijesu bili prisutni engleski i francuski izaslanici. Neprijateljski su izaslanici predložili primirje od dvadeset i osam dana, koje bi se imalo protezati na fronte od Istočnog do Crnog mora, te izjavili, da će svoje vlade obavijestiti o pitanju glede primirja prema ruskim zahtjevima. Pošto su se ruski izaslanici uz ove okolnosti ustručavali, da potpišu utanačenje glede primirja, obustavili smo ratne mjere na nedjelju dana, a isto tako i pregovore. Na taj je način dobiven vremenski razmak između ruske mirovne ponude od 8. studenoga i nastavka mirovnih pregovora od 12. prosinca. Ovaj je razmak dosta dug, da se pruži vladama alijiraca zgoda, da objave svoje nazore „da“ ili „ne“, ako odgovore „ne“, da očituju, za kakove cilje moraju europski narodi kroz četiri godine prolijevati svoju krv“.

Latinska liga proti Slavenima.

Tršćanska „Edinost“ prima službeno: Vremena su talijansko-latinskog pobratimstva očividno minula. Dok je još pred nekoliko mjeseca veliki dio talijanskog novinstva nastupao za mirno sporazumljenje s jugoslavenskim narodima, i dok je utvaranje vrućekrvnih Talijana glede razdijeljena kože još neustrujeljenoga medvjeda daleko nadmašivalo istinu, pojavila se sad u Italiji nacrt za veliku latinsku ligu, koja bi se imala prema izričitim riječima ministra Nitija naperiti ne samo protiv sto milijuna Nijemaca, nego i protiv 200 milijuna Slavena. Slavene smatra članak, koji će u sljedećem broju biti objavljen u talijanskom i španjolskom jeziku izlazećeg lista „Columbia“, kao doduše još neorganizovane, ali po njihovoj prirodnoj snazi za presnažne. Na svaki način ima ta trenutačna promjena mišljenja latinskog plemena, koje je prije tako često naglašivalo svoju solidarnost sa Slavenima, svoj uzrok u događajima u Rusiji, i imala bi biti kao poseban mig za Jugoslavene, gdje da traže najgore neprijatelje: među Nijemcima, koji su se uvijek pričinjali, da bi udovoljili kulturnim zahtjevima Jugoslavena, ili među Talijanima, koji su one Jugoslavene, koji su pod njihovom vladom, bezobzirno potalijančivali te hoće u svojoj besramnoj predrzovitosti („Unverfrorenheit“) i imperijalističkoj žudnji za vlašću da zahtjevaју zemljišta, koja su već preko tisuću godina slavenska. — K tim službenim izvodima samo kratku opasku: Da bi bili Nijemci kada nastojali, da udovolje našim, jugoslavenskim zahtjevima, tako je gorostasna neistina, da ne kažemo naravnost, tako očita laž, da nam je uopće nije treba pobijati. O tome govori povijest slovenskoga školstva u Koruškoj i drugdje po Sloveniji tako debele knjige, da je u istinu treba stroge njemačke „Unverfrorenheit“, da se dodje na svijetlo s takovom tvrdnjom. U tom nije baš čisto nikakove razlike između Nijemaca i Talijana, a pitanje je samo, tko je bezobzirniji i brutalniji. A onda te talijanske težnje za našim zemljištem, o kojemu kaže gornji službeni izvještaj da je već preko tisuću godina slavensko! A nije li tada u nebo vapijuća „Unverfrorenheit“, ako se na tom zemljištu, što priznaju da je slavensko, ustanovljaju kao n. pr. u našoj slavenskoj Istri preko noći njemačke škole, gdje nit i najvećim reflektorom do bijelke danu ne nadješe niti jednog jedinoga Nijemca. Ali niti s ikakvim službenim saopćenjima, koje su u takovom jasnom protuslovlju sa stvarnim položajem i djelovanjem službenih činitelja u našim krajevima, sigurno si Jugoslaveni ne će dozvoliti, da im se baca pijesak u oči.

Sjetite se udovica i siročadi palih vojnika!

Domace vijesti.

Odbor za ratnu pripomoc. Svote, koje su bile sakupljene u korist žrtava neprijateljskih zračnih navala bile su predane: č. k. tvrdjavnom povjereniku K 3478— i odboru za ratnu pripomoc K 1072—, ukupno K 4550—. Taj je iznos bio razdijeljen kao pripomoc medju dvadeset najpotrebnijih.

Povratak bjegunaca. Sinoć je došao u naše uredništvo arsenalni radnik, da nam se prituži, kako postupaju s bjeguncima njemačke oblasti u sjevernoj Moravskoj. Njegovoj da obitelji ne će da dozvole povratak, i ako joj je odavle dozvoljeno, i selo Marčana, koje se nalazi izvan tvrdjavnog područja, otvoreno je za povratak bjegunaca. Medjutim oblasti da u Budjgdsdorfu (kotar Mor. Trebova) ne će da puste one obitelji, koje nemaju sa sobom nijednog muškog člana. Dužnost bi naših oblasti bila, da kod toga posreduju, i uznastoje da se tim ljudima, koji su toliko gorkih časa ispili, ne ogorčuje i nadalje život, i ne krati ih se u njihovim pravima.

Pao preko zida. Jučer bje doveden u pokrajinsku bolnicu 77godišnji starac Jure Kršul iz Skitače sa teškom ozljedom na lijevom ramenu. On pripovijeda, da je htio prekoračiti neki ovisoki zid na polju, te je prl tom izgubio ravnotežje i pao na zemlju. Prl padu nastojao je da se zaštiti rukama i time se ozlijedio na desnom ramenu. U bolnici mu bje pružena prva pomoć, te je ostao tamo u njezi.

Pazin. Zahvala. Odbor za priredbu koncerta hrvatske omladine ovim se putem najljepše zahvaljuje svoj onoj plemenitoj gospodi, koja su darovala u namijenjenu svrhu. Isto tako zahvaljuje se odbor i svima ostalima, koji su bilo čime pripomogli, da je koncert mogao ljepo uspjeti.

Prodaja ribe. U slučaju, da prispje riba prodat će se ona danas. Pravo kupovati ribu imaju danas vlasnici živežnih karata počevši od broja 4381.

Dar za sirote i udove. Mjesto nadgrobnog vijenca pokojnome gosp. liječniku dr. Gjur u Anticevich, položeno je preko naše uprave za udove i siročad palih dalmatinskih vojnika na Sočkoj fronti K 13—. Darovaše: po K 4—: Nikola Benčić, stražmeštar; po K 3—: Stipan Sento; po K 2—: Josip Jelčić, stražmeštar, Toma Hrelja, stražmeštar; po K 1—: Ivan Lovrić, stražmeštar, Mikaš podčasnik. Svota je predana upravi „Polacr Tagblatta“.

Milodari za hrvatske škole u Pull. Prigodom „Božićnice“ položeni su preko naše uprave za hrvatske škole sljedeći doprinosi, sakupljeni medju jugoslavenskom momčadi na Nj. V. brodu „Erzherzog Karla“ K 542. Darovaše: po K 30—: Majhen, Čubrić; po K 20—: Terze; po K 10—: Pilepić, Taborski, Filipović, Šefarović, Stepić, Klrin, Škorić, Pivčević, Padovan, Rukavina, Glogač, Mro; po K 6—: Kačunko, Bozac, Ramboušek Ivan; po K 5—: Cargonja, Pavetić, Leban, Radšić, Mikas, Dugina, Zaninović, Plauša, Vučić, Jerenić, Hladig, Galović, Uhoda, Slade, Jaja, Matković, Ruzić, Diklić; po K 4: Sudić, Načeta, Bulć, Pavlič, Musić, Mijac, Radimirović, Mišković, Krstić, Lakusić, Anić, Berčić, Savić, Magasić, Bartolin; po K 3—: Braničević, Došen, Zengerović, Meissner, Neimenovani, Grzančić, Faraguna, Trinajstić, Burian, Čikeš, Slotzer, Soulj, Čašić, Kudelka, Bodelić, Dujmović, Masnosa; po K 2—: Lović, Blagaić, Tence, Barišković, Butković, Maruškić, Sladonja, Skroko, Vale, Marcelja, Paškvan, Hlača, Borovac, Mustapić, Bradanović, Vukasov, Sokolić, Veškove, Jelavčić, Cagaly, Manestar, Gržetić, Rajković, Stasić, Hranulović, Radovančić, Pezely, Skalamera, Tomljenović, Vačac, Smundin, Vundroelja, Di Lenardo, Laškaj, Bröder, Marijan, Uglesić Zors, Gurlin, Topirek, Grbac, Percan, Subasić, Knežević, Slavec, Nimac, Radić Čokor, Merlin, Modrić, Sikić, Klanac, Zanko, Grbačić, Brzić, Poljaković, Matijević; po K 1—: Kočvera, Dragičević, Kuzmanc, Host, Car, Cah, Kočijancig, Ramboušek Ludvig, Ramboušek Josip.

Sakupljeno po gosp. Boži Gracinu medju jugoslavenskom i češkom momčadi na Nj. V. brodu „Leopard“ K 201—. Darovaše po K 20—: Bujas; po K 12—: Zuža; po K 10—: G. Kar. Leit. Repić, Klarić, Vlahović, Ižotić, Ivančić, Fredotović; po K 8—: St. St. M. Batinić; po K 5—: St. B. Hinić, Nemeć, Strličić, Sedlati; po K 4—: Kolanović, Domjanović, Friedrich; po K 3—: Jović, Matković; po K 2—: Prister, Božac, Glušić, Kuneš, Hula, Milovac, Marijanović, Lazić, Spacil, Tojć, Grgurev, St. Masch.-W. Vončina, Magjill, St. El. Schäl, Antu-

nović, Mrazek, Trutapić, Mirković, Balent, Šoljan, Juvan, Zankić, Čorkalo, Rosandić, Velčić, Miletić, Šubić, Baus, Stupalo, Bastijančić, Vajs, Curavić, Dandol, Nacinović. Živjeli plemeniti darovatelji! Naprijed za hrvatske škole!

Dalje su položeni u istu svrhu i istom prigodom sljedeći doprinosi: Položio gosp. Franjo Maršal K 6—. Uslijed oduševljenja za „Hrvatski List“, koji stoji na pravoj osnovi glede potreba naroda, polaže gosp. Koliški K 10—. Sakupljeno po gosp. Josipu Stančiću, medju jugoslavenskom momčadi na radio stanici K 200—. Sakupljeno K 40— medju jugoslavenskom momčadi na Nj. V. brodu „Reka“ pod ovim riječima; „Quidquid agis, prudeter agas et respice finem“ (Sve što poduzmiš, poduzmiš razborito i obazri se na svršetak. Imena plemenitih darovatelja, donijet ćemo naknadno.) Ukupno kruna 256—; zadnji iskaz K 26.026—; sveukupno K 26.282—. Živjeli plemeniti darovatelji! Naprijed za naše škole, našu narodnu prosvjetu!

Dnevne vijesti.

Povišene cijene zagrebačkim novinama. „Hrv. Riječ“ saopćuje čitaocima, da će zagrebačke novine od 1. siječnja 1918. povisiti cijenu lista i to mjesečno po 1 K. ili kod prodaje pojedine primjerka za 4, odnosno 2 filira; potpisane su uprave svih zagrebačkih dnevnika. Kao razlozi se navadaju: Dnevno poskupljivanje tiskarskih potrepnostina, osobito papira, radnih plaća i ostale režije.

MALI OGLASNIK.

Iznajmljuje se soba sa pokućtvom i slobodnim ulazom. Sisačka ul. br. 92. Pregledat se može danas cijeli dan.

Kupuje buco svako vrst volilne i komate za konje Josip Blažić ul. Glavni 1. (prodavaonica žustokih pila).

Bijelo istarsko vino, iz pazinske okolice na prodaju u veletrgovini vina G. Guzzi Albrohtova ulica 6.

Sobu s pokućtvom tražim u ulici Sissano ili u blizini. Ponude na upravu ovog lista.

KINO IDEAL

Raspored dne 15.—16. prosinca
PRINC KAZALISTA
Vesela igra u 3 čina iz Franja Hofera
Serije 1917—1918.

Početak: 2, 3, 4, 5 i 6 sati pop.

Sljedeća predstava:

„Raskolnikov“

Politeama Ciscutti.

Danas u subotu

velike kinematografske predstave
sa sljedećim rasporedom:

Iz života precrtan.

Drama u 5 činova.

Njegovo Veličanstvo car i kralj u novo osvojenoj Gorici.

Apsolutno I. vizija za Pulu!

Početak: u 2, 3:30, 5 i 6:30 sati popodne.

CIJENE za ovaj filma: Ulaznina za parter i lože K 1—; lože K 2—; zatvoreno sjedalo 50 fil.; galerija 40 fil.

Takodjer za djecu!

EMISIJA DIONICA

Hrvatske poljodjelske banke dioničarskoga društva

Poziv na potpisivanje.

Na temelju ustanova čl. 8. i 9. društvenih pravila zaključilo je ravnateljstvo Hrvatske poljodjelske banke dioničarskoga društva povisiti dioničku glavnicu toga zavoda za **K 1.000.000.—**

to jest

od K 3.000.000.— na K 4.000.000.—

izdanjem novih

20.000 dionica **jedinica** po nominalnoj vrijednosti od K 50.— ili

2.000 " **desetica** " " " " " 500.—

i to uz ove uvjete:

1. **Potpisna cijena** za dionice **jednice** iznosi **K 80.—**, a za dionice **desetice** **K 800.—** po komadu. Višak od K 30.—, odnosno K 300.— kod potpisne cijene naprama nominalnoj vrijednosti dotičnih dionica pripaja se po odbitku odnosnih troškova pričuвної glavnici zavoda.

2. Kod potpisivanja ima se odmah uplatiti cijela svota t. j. čitava kupovna za sve ubilježene dionice. Vrhu dotičnih uplata izdavati će se potvrde.

3. Ove dionice sudjeluju na dobitku zavoda za g. 1918. pa će im prema tomu pripadati dividenda, koja teče počam od 1. siječnja 1918. Ostala će prava dotični dioničari moći izvršivati nakon što budu prema čl. 14. društvenih pravila upisani u knjigu dioničara.

4. Dionice glase na ime, pa će se ispostaviti i vlasnicima izručiti nakon zaključene ove emisije. Svaki potpisatelj treba da naznači **čitljivo i točno uz ime i prezime**, na koje bi imale njegove dionice glasiti, također svoje **zanimanje te poblizu adresu**, na koju će mu se dionice franko dostaviti.

5. Bude li subskripcijom prekoračen gore emitirani broj dionica, pridržaje si ravnateljstvo pravo slobodne dodjelbe dionica.

6. Budući da se ovom emisijom upotpunjuje dionička glavnicu, koja je bila društvenim pravilima otprije propisana, predaje se i ova emisija, poput svih dojučasnijih, slobodnoj javnoj subskripciji. U budućee pak pridržat će se pravo opcije svim sadanjim i ovim novim dioničarima za sve emisije, koje će iza ove slijediti.

7. Potpisivanje i uplaćivanje počima na 1. prosinca 1917. pa traje do 31. prosinca 1917.

8. Potpisivanje i uplaćivanje ovih dionica obavlja se na blagajni Hrvatske poljodjelske banke dioničarskoga društva u Zagrebu, kod njezinih podružnica na Rijeci i u Sarajevu, kod ispostave u Bribiru, Čabru i Hreljinu te kod svih hrvatskih seljačkih zadruga. Odnosni dopisi u uplate mogu se i poštom slati na spomenute naslove.

U ZAGREBU, 29. studenoga 1917.

Ravnateljstvo

**Hrvatske poljodjelske banke
dioničarskoga društva.**